

ČODLF 2018 - STUDIUM

Témata Čtyřletí obnovy dominikánské laické formace **nabízejí** (ne přikazují nebo určují) sdružením několik možností, jak je využít, ať už jako témata pro setkání, nebo pro duchovní cvičení, nebo pro osobní duchovní obnovu:

- Odkaz na Základní dokumenty LSSD
- Úvodní odstavec navozuje téma
- Čtení z Písma slouží jako podklad pro rozjímání (Lectio divina)
- Otázky pomáhají určit směr úvah
- Čtení odkazuje na krátký text, který může posloužit jako podklad k diskuzi ve sdružení (např. po rozstříhání na kratší odstavce a rozdělení mezi přítomné)
- Světec měsíce: můžeme se podrobněji seznámit s jeho životem a zvláště tento měsíc se k němu modlit (viz proprium)
- Doporučená literatura nabízí namátkově některé tituly k tématu

Zajímavé podněty a závěry, o něž se budete chtít podělit, budou zveřejněny na stránkách OPuscula.

Tématem 3. roku obnovy je Studium. Jako základ pro naše texty jsme si vzali knihu fr. A.D. Sertillanges OP „Intelektuální život“.

1) září 2018

Intelektuální povolání

Stanovy I, 4; II, 10a), 10f), 13; Směrnice I, 4, 15-17

Intelektuál má posvátné povolání. Je jím každý, kdo vážně usiluje o rozvoj a prohloubení svého intelektu. Toto povolání vyžaduje hloubku záběru, pravidelnost, kontinuitu a metodické úsilí, aby bylo dosaženo plnosti rozvoje, který bude odpovídat volání Ducha a prostředkům, jimiž nás ve své milosti obdařil.

Život studia je přísný a klade závažné požadavky. Atleti myslí musejí být stejně jako ti na hřišti připraveni na strádání, dlouhý výcvik a občasnou nadlidskou výdrž. Musíme se sami ze srdce dávat, má-li se pravda sama dát nám. Pravda totiž slouží jenom svým otrokům.

Kromě velkého zájmu realizovat sama sebe v plnosti má intelektuální povolání ještě jeden obecný zájem, který by se neměl přehlížet. Křesťanské lidstvo je tvořeno z různých osobností, z nichž žádná nemůže odmítnout pracovat bez ochuzení celé skupiny a bez ochuzení věčného Krista o část jeho království. Kristus vládne prostřednictvím Sebe samého v lidech. Každý jednotlivý člověk a křesťan je nesdělitelný a jedinečný; proto je nezbytnou částí rozšíření duchovního těla. Nezpronevěřte se Bohu, svým bratřím a sestrám ani sobě odmítnutím posvěceného povolání.

Toto povolání předpokládá, že přistoupíme k intelektuálnímu životu s nesobeckými motivy, bez ctižádosti a domýšlivosti, bez touhy po literární nebo filosofické slávě; že k přijetí cíle přidáme také přijetí prostředků a ochotu platit za poznání vytrvalým úsilím. Je třeba pracovat svědomitě, pečlivě a vytrvale.

Pro intelektuální práci není nezbytná genialita, průměrné schopnosti postačí, zbytek záleží na energii a jejím moudrém užití. Není pro ni nutná ani úplná svoboda; ta často představuje nástrahy, kterým se přísné povinnosti umožňují vyhnout. Kázeň některých zaměstnání je výborná škola: velké omezení vás přinutí lépe se soustředit, poznáte cenu času, který pak lépe využijete. Pokrok je sice pomalejší, jste však schopni se dostat dále. Síla může pramenit z obtíží, planoucí srdce má velkou šanci něčeho dosáhnout.

Nejcennější věcí ze všech je vůle, hluboce kořenící vůle; vůle být někým, kdo něčeho dosáhne. Vše ostatní se vždy usadí samo.

Když sv. Tomáš Aquinský přicházel do Paříže a uviděl z dále to velké město, řekl bratru, který byl s ním: „Bratře, dal bych toto vše za komentář Zlatoušého ke sv. Matouši.“ Jestliže to někdo cítí takto, nezáleží na tom, kde je, ani jaké zdroje má; je označen pečeti, je vyvolencem Ducha; potřebuje jen vytrvat a důvěřovat životu tak, jak je pro nás řízen Bohem.

Pokud se chce člověk podílet na uchování moudrosti mezi lidmi, na shromažďování moudrosti věků, formulaci pravidel myslí pro současnost, objevování faktů a příčin, obracení lidských zraků k prvotním příčinám a jejich srdcí k nejvyšším cílům, na organizaci hlásání pravdy a dobra, pak je tento úděl vyhrazen pro něj. Stojí za malou obětí navíc: Ať si vyhradí každý den 2 hodiny času na duševní práci, žárlivě je střeží a co nejlépe je využije.

Intelektuální povolání křesťanského pracovníka nežadá izolaci. Ať je v jakémkoli postavení, i když je sám a skrytý, nesmí podlehnout lákání individualismu, který je pokřiveným obrazem křesťanské osobnosti. Samota dává život, izolace paralyzuje, sterilizuje a je nelidská.

Pracovat v lidském stylu znamená pracovat s citem pro člověka, pro jeho potřeby, pro jeho velikost. Opravdový život je život v obecnství, je to život veliké rodiny s láskou jako zákonem. Studium jako čin života musí být vedeno tímto zákonem jednoty v srdci: „Modlíme se před křížem, ale pravý kříž není izolován od země.“

Ježíš Kristus potřebuje naše myslí pro své dílo, stejně jako na zemi potřeboval svou vlastní mysl. On odešel, ale my máme nezměrnou čest v jeho díle pokračovat. Jsme jeho údý, proto máme a sdílíme Jeho ducha, proto jsme Jeho spolupracovníci. Navenek jedná skrze nás, směrem dovnitř prostřednictvím Svého Ducha, stejně jako během svého života jednal navenek Svým hlasem, vnitřně Svou milostí. Naše práce je nezbytnou částí tohoto jednání, proto pracujme tak, jak Ježíš zamýšlel – čerpal z pramenů života Otce, aby je vyléval na svět.

Pole intelektuálního výzkumu se nemá zužovat ani omezovat jen na náboženské studium. Každá pravda je praktická a každá pravda má zachraňující sílu. S ohledem na současnou dobu musíme své úsilí vyvíjet tak, aby odpovídalo našim vrozeným schopnostem, našim milostem a darům.

Čtení z Písma:

Mdr 9,1-6.9-11, Mt 11,25-30

Četba:

✚ Summa theol., II. II. ot.8, ot.9, ot.45 (O daru rozumu, O daru vědění, O daru moudrosti) – online na www.krystal.op.cz

Světec:

sv. Růžena Floresová z Limy

Doporučená literatura:

✓ P. Jiří Novotný: Obraz katolického inteligenta, Olomouc 1999

2) Říjen 2018

Ctnosti a charakter katolického intelektuála

Dobré vlastnosti charakteru mají závažnou roli ve všem. Intelekt je pouze nástroj, proto zacházení s ním určuje povahu jeho účinku. Přitom je zřejmé, že správně usměrňovat inteligenci vyžaduje zcela odlišné vlastnosti a kvality než inteligenci samotnou.

Těšit se z vlohy inteligence a udělat z ní izolovanou sílu je nebezpečná hra. Život je jednota, bylo by proto velmi překvapivé, kdybychom mohli naplno rozvinout jednu z jeho funkcí a zároveň zanedbat jinou. Zdrojem této jednoty života je láska, která je počátkem všeho v nás a počátečním bodem, který je společný pro poznání i praktický život.

Pravda navštěvuje ty, kdo ji milují, kdo se jí odevzdají, a tato láska nemůže být bez ctnosti. Proto navzdory možným vadám, je nadaný člověk při práci již ctnostný. Pravda vyrůstá ze stejné půdy jako dobro. Sycením myslí pravdou člověk osvětluje své svědomí, pěstování dobra ovlivňuje poznání.

Praktikováním pravdy, kterou známe, si zasluhujeme pravdu, kterou ještě neznáme. Všechny pravdy jsou spolu propojeny, a když vzdáváme hold pravdě tím, že ji žijeme v životě, dostáváme se blíže k nejvyššímu světlu a ke všemu, co z něho plyne: Když se nalodím na přítoku, dosáhnu řeky a později i moře.

Člověk nemyslí pouze inteligencí, ale celou svou bytostí. Duševní stavy proto myšlení ovlivňují. Naše studijní úsilí je závislé na naší pozornosti, koncentraci a úsudku. Vášně a neřesti oslabují pozornost, rozptylují ji, odvádějí stranou a zraňují úsudek. Poznání je ovlivněno nasměrováním našich vášní a našimi mravními návyky. Mravní ctnosti, jimiž jsou vášně ovládány, mají proto velikou důležitost pro nabytí poznání.

Zvláště nebezpečné nectnosti jsou lenost, smyslovost, pýcha, závist a podrážděnost.

Svatý Tomáš radí: „Udržuj čistotu svědomí, nepřestávej napodobovat chování svatých a dobrých lidí.“

Ctnost je všeobecně důležitá pro poznání, a čím více mravní poctivosti a bezúhonnosti si přinášíme ke studiu, tím je studium plodnější. Velmi důležitá je pro intelektuála snaživost, kterou sv. Tomáš Aq. umístil pod vedení ctnosti mírnosti. Ačkoli je totiž poznání vždy vítané, často se musíme v životě mírnit, tj. přizpůsobovat se okolnostem, a uvést poznávání do souladu s jinými povinnostmi, jinak může žízeň po vědění přejít v nemírnost a výstřednost. K výstřelku může dojít ve dvou krajnostech, kterými jsou nedbalost a domýšlivá zvědavost.

Studium musí nechat místo uctívání, modlitbě a přímé meditaci o Božích věcech. Samo o sobě je studium nepřímou bohoslužbou. Vyhledává a uctívá stopy Stvořitele nebo Jeho obrazy, podle toho, zda zkoumá přírodu nebo lidstvo. V pravé chvíli však musí studium uvolnit cestu přímému styku s Bohem. Pokud na to zapomeneme, nejen zanedbáváme velkou povinnost, ale Boží obraz ve stvoření vstupuje mezi nás a Boha, a Jeho stopy pak slouží jenom tomu, aby nás odvedly od toho, kterému vydávají svědectví.

Inteligence hraje plně svou roli jen tehdy, když plní náboženskou funkci, tj. když uctívá a vyznává nejvyšší pravdu v drobných a roztroušených jevech.

Složená přirozenost člověka nedovoluje oddělovat duševní funkce od tělesných. Myšlenka se v nás rodí po pochodech, při nichž spolupracuje celý tělesný mechanismus. Intelektuální děje probíhají mezi fyziologickými jevy, v souvislosti s nimi a v závislosti na nich. Nikdo nemyslí bez vyvolání celého komplexu vjemů, obrazů, emocí, pocitů, které jsou živným prostředím idejí. Mysli mohou komunikovat pouze skrze tělo. Také mysl každého z nás může komunikovat s pravdou a se sebou samou jen prostřednictvím těla. Proto, abychom celoživotně myslili se zápalem a moudře, je nezbytné podříditi požadavkům myšlení nejen duši a její různé schopnosti, ale také tělo a celý komplex jeho organických funkcí. Nestydíme se pečovat o své zdraví. Staňme se harmonií, jejímž výsledkem bude nabytí pravdy.

Písmo:

Mdr 6,12-20, Řím 11, 33-36

Četba:

- ✚ Summa theol., II. II. ot.131, ot.132, ot.141, ot.166, ot.167 (O ctižádosti, O marné slávě, O mírnosti, O snaživosti, O zvědavosti)

Svěťice:

sv. Benvenuta Boianiová

Literatura:

- ✓ Bertrand Georges: Umění rozlišovat

3) Listopad 2018

Role studia v dominikánském povolání, studium jako „misericordia veritatis“.

Směrnice: I, 4.7.15-17

Má-li se spiritualita jednotlivých řádů vyjádřit jedním slovem, dominikáni jsou obvykle označeni za intelektuální řád, jehož nejvýznačnějším rysem je „studium“. To nezní nijak lákavě: františkánská chudoba, karmelská vnitřní modlitba či jezuitské exercicie vypadají na první pohled mnohem křesťanštěji než dominikánský důraz na intelekt. Proč by měl křesťan, nadto laik, spojit svůj život se studiem? Je to nutné a je to vůbec dost duchovní?

Nejprve je nutné se ptát, co se vůbec pojmem „studium“ v dominikánské tradici myslí. Jistě bere svůj základ u svatého Dominika, který sám celý život studoval a svoje bratry posílal na univerzity, aby získali nejlepší intelektuální základy pro svůj apoštolát. To znamená, že studium pro něj nebylo jen nějaký všeobecný požadavek křesťanského života, ale zcela konkrétní a náročný požadavek na jeho následovníky: znamenalo skutečně se ponořit do knih, účastnit se přednášek a disputací, mít studijní plán.

Ale nezapomeňme, co stálo u zrodu jeho povolání: když viděl, že jeho studium neutiší hlad ubožáků, neváhal prodat své knihy: „Nechci studovat z mrtvých kůží...“ Vybízí to k úvaze: na počátku Dominikova studia stojí prodání knih! To je klíčem k jeho povolání – k našemu, dominikánskému povolání. Kéž bychom místo slova „studium“ jako charakteristiky dominikánského povolání častěji slyšeli „soucit“, který vede ke studiu a je jeho hlavním důvodem.

Generální kapitula bratří v Providence (r. 2001) v odst. 107-108 říká: ... *Od počátku byli bratři inspirováni inovativní odvahou sv. Dominika, který je povzbuzoval, aby byli užiteční duším skrze intelektuální soucit tím, že se s nimi dělí o misericordia veritatis, milost pravdy. Jordán Saský říká, že Dominik měl schopnost nahlédnout skryté jádro mnohých těžkých otázek své doby „díky pokorné inteligenci srdce“. (108) Studium je tedy spojené s milosrdenstvím (soucitem), které nás pobízí, abychom hlásali evangelium Boží lásky ke světu a důstojnost, která z této lásky pramení. Naše studium nám pomáhá vnímat lidské krize, potřeby, touhy a utrpení jako naše vlastní (srov. Tomáš Akvinský, Suma teologie II-II, 30, 2)...*

V tomto prapočátečním semínku soucitu je ukryto všechno, co se pak rozvinulo a vykvetlo v životě svatého Dominika, včetně studia. Studium, jakkoliv je pro dominikána vážným a nepostradatelným základem, přesto je jen prostředkem ke spáse sebe i druhých. Možná upadáme do extrému na jedné nebo druhé straně: někdo nebere studium vůbec vážně, jiný ho zase přeceňuje a považuje ho za základ své dominikánské identity.

Jak je to ale s laiky? Od počátku se ale kolem bratří formovala společenství laiků, kteří nebyli nijak zvlášť vzdělaní a jádro jejich poslání spočívalo spíše v modlitbě, kajícím a podporování bratří. Sami byli spíše naslouchajícími, zatímco kázání v plném slova smyslu bylo vyhrazeno bratřím. Mohli bychom od těchto prvních laických bratrstev odvozovat nezávažnost studia pro laiky?

Otázky k diskusi:

- 1) Patřím spíše k těm, kteří studium obcházejí uctivým obloukem, nebo k těm, kteří na něm založili svou dominikánskou identitu? Co mě přivedlo do řádu, hrál v tom roli důraz na studium? Jak to vidím dnes, změnilo se něco?
- 2) U Dominika byl důraz na studium dán potřebami apoštolátu, a ty zas vyplývaly z Dominikova soucitu s ubohými. Jak jsou seřazeny priority v mém životě?
- 3) Jak je to s dominikánskými laickými bratrstvy dnes, změnilo se jejich poslání od středověku? Měly by se změny ve společnosti a v pojetí laických bratrstev týkat i požadavků na studium?
- 4) Má naše sdružení nějaký studijní záměr a plán? Podílí se na něm asistent sdružení?
- 5) Měl by se vypracovat nějaký rámcový studijní plán pro trvalou laickou formaci? Jak by měl vypadat?

Písmo:

Lk 2, 43-47; Mt 25, 34-45

Četba:

 Akta Generální kapituly v Providence (2001), odst. 104-117
<http://op.cz/download/agk-2001-providence.pdf>

Světec:

bl. Jindřich Suso

4) Prosinec 2018

Studium jako nedílná součást křesťanského života

V minulém zamyšlení jsme dospěli k otázce, nakolik je závazné studium pro dominikánského laika. Nemůžeme ji zodpovědět, dokud neobjevíme potřebnost studia pro celek duchovního života. Jestli je studium tak potřebné pro křesťanskou existenci, proč o něm Pán Ježíš nemluví? Proč nečteme v evangeliu: Bděte a modlete se a studujte, abyste neupadli do pokušení?

Těžko si můžeme představit lásku bez poznání a pochopení. Jestliže je cílem křesťanského života blaženost, která podstatně spočívá v nahlížení Milovaného, pak i cesta k ní musí spočívat ve stále hlubším poznání. Člověk získává poznání o Bohu různými způsoby: čtením Písma, studiem, rozhovory s lidmi, kteří jsou na cestě dál než my, a především modlitbou, přímým napojením na Milovaného. V modlitbě se spojuje všechno, co jsme načerpali z různých zdrojů, do jediného vztahu poznání a lásky. Nejdůležitějším zdrojem pravého poznání je však Duch svatý, který všechny naše lidské snahy osvěcuje Božím světlem.

Někdy se setkáváme s námitkou, že právě poznání může dát právě jen Duch svatý, a to pouhou milostí, nezávisle na našem snažení. Ale je rozdíl, jestli toto světlo Ducha náhle a nezaslouženě osvítl mnoho krásných věcí, které v naší mysli shromáždil náš intelekt, ukáže jejich skutečné barvy, tvary a souvislosti, dokonce dodá i vůně a chutě, anebo jestli zasnívá do místnosti plné špíny a zbytečností.

Pokud studium definujeme jako snahu o poznání pravdy, pak do něj patří nejen nauka o Bohu, ale i nauka o člověku a o celém světě. Máme-li být užiteční našim bratřím a přinést světlo, pak musíme znát aktuální problémy doby a poučeně hledat jejich řešení. Studium v užším smyslu je tedy nezbytnou podmínkou apoštolátu. Nakolik se cítíme jako laici povoláni k šíření světla evangelia ve společnosti, která je obestřena temnotou neznalosti a výslovných bludů, natolik jsme zavázáni ke studiu v užším slova smyslu, ke kterému potřebujeme knihy, přednášky, internet a v ideálním případě také naše společenství.

„Mezi různými službami, které má [církve] poskytovat lidstvu, je jedna, za kterou je zcela zvláštním způsobem odpovědná: je to služba pravdě... Společenství věřících se účastní společného úsilí lidí o dosažení pravdy.“ – „U současného člověka, a to nejen u některých filozofů, [se vyskytují] postoje všude rozšířené nedůvěry k velikým poznávacím schopnostem člověka. S falešnou skromností se člověk spokojuje s částečnými nebo prozatímními pravdami, aniž by se pokoušel klást radikální otázky po smyslu a posledním základu lidského, osobního a společenského života.“ – „Člověk... totiž nemůže zakládat svůj život na pochybnosti, nejistotě nebo lži; taková existence by byla stále ohrožována strachem a úzkostí. Lze tedy definovat člověka jako toho, kdo hledá pravdu.“ (Fides et ratio, 2, 5, 28)

Otázky k diskusi:

- 1) Jaké místo v mém životě zaujímá studium? Řeším to vůbec? Kde na to vzít čas, energii, motivaci?
- 2) V jakém poměru je u křesťana poznání, víra a láska? Co je víc a co je cílem? Dá se dojít k poznání Božích věcí i bez studia? Za jakých podmínek?
- 3) Mám nějaký studijní plán? Jak začít a jak se zorientovat v nabídce literatury?
- 4) Odpovídá mé nasazení v apoštolátu mému studiu? Nehlásám někdy spíš svoje domněnky a pocity než pravdu? Když narazím v diskusi na nějakou nejasnou otázku, donutí mě to nastudovat si ji z dostupných zdrojů?

Písmo:

Př 1, 20-22; Mdr 9, 1-11; Lk 6, 38-39

Světce:

bl. Jan z Verelli

Literatura:

- ✓ encyklika Jana Pavla II. Fides et ratio
- ✓ Timothy Radcliffe: Proč být křesťan (kap. Společenství pravdy)

5) Leden 2019

Veritas

„Co je pravda?“ ptal se Pilát a my ho podezíráme z relativizace pravdy. Jenže on na tom nebyl zdaleka tak špatně jako dnešní člověk, který rovnou tvrdí, že žádná „objektivní“ pravda neexistuje. „To je věc názoru.“ - „Každý má svou pravdu.“ – „Každý si může svobodně myslet, co chce.“ V našem apoštolském působení narážíme na tato klišé, která ve své podstatě vyjadřují nedůvěru k pravdě. Mít za heslo Veritas je dnes poněkud nekorektní...

Měli bychom inovovat naše heslo na Toleranci nebo Indiferenci. Tím bychom ale zradili Toho, který JE (a ne zároveň NENÍ). Když se udržíme nad vodou s názorem, že nějaká Pravda či aspoň pravda existuje, ještě to neznamená, že k ní člověk má přístup. To pak samozřejmě vede i k relativizaci dobra a zla v jednání:

„Byla ztracena myšlenka univerzální pravdy o dobru, jež je poznatelné lidským rozumem. Změnilo se i pojetí svědomí, které se již nebere v úvahu ve své původní skutečnosti, totiž jako úkon osobní inteligence, jíž přísluší uplatňovat univerzální znalost dobra na každou určitou situaci a učinit si úsudek o tom, jaké správné jednání má být zvoleno zde a nyní. To spěje k tomu, že osobnímu svědomí je udělena výsada, aby samo a nezávisle určovalo měřítko pro dobro a zlo a podle toho i způsob konání. Takový názor zcela splývá s individualistickou etikou, podle níž každý člověk je konfrontován se svou vlastní pravdou, která je odlišná od pravdy ostatních jednotlivců. Je-li doveden až ke krajním důsledkům, individualismus pak vyústí do popření samotného vědomí lidské přirozenosti.“ (Veritatis splendor 32)

S nedůvěrou v rozum, který by mohl dosáhnout pravdu, se setkáváme i v náboženském prostředí. V některých duchovních proudech na sebe bere podobu „univerzalizmu“, který objímá všechna náboženství a nevidí mezi nimi rozdíl. V křesťanství se nedůvěra v rozum projevuje zdůrazňováním víry, citů (srdce), milosti, poslušnosti nebo modlitby na úkor používání rozumu.

Dominikánská tradice má naopak velkou důvěru v rozum člověka. Milost totiž nevisí ve vzduchoprázdnu, ale může spočinout jen na lidské přirozenosti, k níž na prvním místě patří rozum. Hříchem se sice jeho síla oslabila, ale vírou se tento náš zesláblý nástroj naopak pozdvihuje na zcela novou úroveň. Víra nejen zaceluje rány rozumu způsobené hříchem, ale dokonce zpřístupňuje oblasti, které by pro rozum byly přirozeně zavřené. Rozum osvěcený vírou tak může zahrnout nejen věci tohoto světa, ale celou Realitu - Pravdu - Veritas (i když stále jen nedokonale).

Otázky:

- 1) Jak se snoubí pravda s tolerancí a jinými moderními hesly? Na čem stojí naše jistota, že „máme pravdu“?
- 2) Jaké máme zkušenosti ve svém okolí s nedůvěrou k pravdě a rozumu? Nebo naopak s absolutizací rozumu a vědeckého poznání? Dokážeme obhájit pravdu a lidskou schopnost ji poznávat?
- 3) Nakolik se ve svém životě řídíme zásadou, že „milost předpokládá přirozenost“? Kultivujeme svoje přirozené dary, především rozum? Jak?
- 4) Má význam rozlišovat, co se má řešit přirozenými prostředky, a co nadpřirozenými (modlitbou, spoléháním na Boží pomoc)? Kde jsou hranice, kdy na přirozenost „rezignujeme“?

Písmo:

2Tim 2, 23-26

Četba:

 Fides et ratio, Veritatis splendor

Světec:

sv. Terezie Benedikta od Kříže

6) Únor 2019

Osvojování si a předávání pravdy

V návaznosti na téma minulého měsíce se znovu zamysleme nad tím, co to znamená „mít pravdu“. Když tvrdíme, že jsme „vlastníky pravdy“, nikoho tím v dnešní době neoslňujeme, spíše naopak. Být označen za intelektuála také neznamená vždycky pochvalu. Je totiž smutnou pravdou, že ne každý intelektuál je také inteligent, a ne každý inteligent je natolik kvalitním člověkem, aby dokázal své bohatství předat ostatním.

Tušíme, že aby se člověk dostal do blízkosti pravdy, která je vždy odleskem Pravdy, nestačí sedět nad knihami, ačkoli i to patří k nutným podmínkám (viz studium jako askeze). Je nutná otevřenost mysli, lačnost po poznání. Poctivost a pokora, poznání hranic - svých vlastních i toho, co studujeme. Pozornost a úcta k tomu, jak otázku vnímají druzí. Hodí se analytické myšlení, které dokáže přesně rozlišovat a zkoumat různé aspekty věci, ale ještě důležitější je syntéza, která nabyté poznání dokáže zasadit do smysluplného obrazu světa, abychom nepředávali jen definice a teze (což je jen malá část pravdy), ale pravdu jako zdroj života a síly. Zkrátka pravda by z nás měla prýštit a vyzařovat, ne padat jako těžké balvany. (Což nemusí nutně znamenat svatost života, stačí leckdy pravdivý pohled na něj.)

„Křesťanství by tedy naší společnosti mělo připomínat naši zasutou touhu po pravdě a doprovázet ji při hledání. Ale dokážeme to dělat přesvědčivě jen tehdy, pokud budeme sami vystupovat jako poutníci, kteří neznají všechny odpovědi předem. Křesťanští představitelé budou mít větší autoritu, když budou častěji říkat „nevím“. Musíme vystupovat jako ti, kdo nejen poučují druhé, ale zároveň se učí od nich. Církev musí mít odvahu hlásat svá přesvědčení, ale také pokoru učit se od jiných lidí. Fyzik Niels Bohr napsal, že „opakem pravdivého výroku je nepravdivý výrok, ale opakem hluboké pravdy může být jiná hluboká pravda ...“

Motto dominikánského řádu je Veritas, Pravda. Dominik, snad si vzpomínáte, založil řád v hospodě, když se dohadoval s hostinským. Diskutovali celou noc, a jak podotkl jeden z mých bratrů, Dominik těžko mohl celou dobu říkat jen „mýlíš se, mýlíš se, mýlíš se.“ Člověk pokračuje v diskusi jen proto, že pravdu má v jistém smyslu i druhý. Nediskutujeme proto, abychom zvítězili, ale aby zvítězila pravda.

I pokud se křesťanská nauka zdá být jasná a jednoznačná, stejně musíme být ochotni vstoupit do spleti životů lidí snažících se přijít na to, co je správné. ... Pravda je jednoduchá, jenže pokud tato jednoduchost neprojde složitostí lidské zkušenosti, tak je to dětinská jednoduchost, strohá a nelidská, a ne ona jednoduchost, kterou občas matně zahlédneme v Bohu. Ti, jimž připadá, že pravdu naší nauky je nutné bránit před ostouzením a prudkým napadáním druhých, jsou dost možná ve svých přesvědčeních nejistí a bojí se vyslechnout druhou stranu, aby snad nezačali pochybovat. Právě když jsme si učením církve nejjistější, měli bychom nejsvobodněji naslouchat a učit se a otevřít ducha a srdce těm, kdo dospěli k závěrům, s nimiž nesouhlasíme.“ (Timothy Radcliffe: Proč být křesťan?)

Místo otázek úkol k zamyšlení: Znáte někoho, z koho vyzařuje pravda tak, že je to přitažlivé pro ostatní? Jaké má vlastnosti, které bychom měli následovat? (nápověda: např. svatý Dominik 😊)

Písmo:

Jak 3, 13-17

Světce:

sv. Jan Pavel II.

Literatura:

- ✓ Lumen fidei, Gaudete et exultate, 2. kapitola.

7) březen 2019

Studium a zvěstování dobré zprávy

z listu „Prameny naděje“ magistra řádu fr. Timothy Radcliffa OP, říjen 1996

Když svatý Dominik putoval jižní Francií, měl ve zvyku radostně zpívat. „Vždy vypadal radostně a šťastně, vyjma chvíle, kdy byl pohnut soucitem kvůli soužení, kterým byl postižen jeho bližní.“ A tato Dominikova radost je neoddelitelná od našeho povolání být kazateli dobré zvěsti. Jsme povoláni „obhájit se před každým, kdo se nás ptá po důvodech naší naděje“ (1 Petr, 3,15). Dnes, ve světě křížovaném utrpením, násilím a chudobou, je naše povolání jak těžší, tak i potřebnější, než kdykoli předtím. Krize naděje je přítomna v každé části světa. Jak máme žít Dominikovou radostí, jsme-li lidmi své doby a sdílíme krize svých národů a síly a slabosti naší kultury? Jak máme žít hlubokou nadějí, založenou na pevných slibech života a štěstí pro jeho děti? V tomto listu Řádu se zabývám přesvědčením, že život studia je jedním ze způsobů jak můžeme růst v lásce.

Přišel čas obnovit lásku mezi Řádem a studiem. Studium je cesta ke svatosti, která otevírá naše srdce a myslí navzájem, buduje komunitu a utváří nás jako ty, kdo s jistotou hlásají příchod Království.

Zvěstování

Studium je samo o sobě skutkem naděje, neboť vyjadřuje naši důvěru, že zde existuje nějaký smysluplný význam našich životů a lidského utrpení. A tento význam k nám přichází jako dar, Slovo Naděje slibující život. V příběhu naší spásy je okamžik, který výrazně vyjadřuje a shrnuje, co to znamená obdržet tento dar dobré zprávy: Zvěstování Panně Marii. Toto setkání je mocným symbolem toho, co to znamená být studentem. Ukazuje, jak studium zakládá naši naději.

Nejprve ze všeho je zde moment pozornosti. Maria naslouchá dobré zprávě, která je jí oznamována. To je začátek celého našeho studia: pozornost ke Slovu Naděje hlásanému Písmem. „Ústně i v dopisech bratr Dominik povzbuzoval bratry, aby neustále studovali Nový a Starý Zákon“.

Za druhé je zde moment plodnosti. Je zde Maria, pozorná, očekávající, naslouchající. A plodem této pozornosti je, že porodí dítě, Slovo učiněné tělem. Její naslouchání uvolňuje veškerou její tvořivost, její ženskou plodnost. A naše studium, pozornost vůči Božímu Slovu, může vydat prameny naší plodnosti, dát nám porodit Krista do našeho světa. Ve středu světa, který se často jeví odsouzený k záhubě a neplodný, dáváme Kristu narodit se v zázraku tvořivosti. Kdykoli slyšíme Boží Slovo, sděluje nám naději, která se stává tělem a krví v našich životech a slovech.

To je zkouška našeho studia: Umožňuje Kristu znova se narodit? Jsou naše studia chvílemi skutečně tvořivosti, Vtělení? Studijní domy mají být porodními odděleními!

Za třetí: Když se Boží lid zdá být opuštěn a bez naděje, Bůh dává svému lidu budoucnost, cestu do Království. Zvěstování přetváří způsob, jakým Boží lid chápe svou historii. Místo cesty vedoucí k otroctví a beznaději otevírá cestu do Království. Připravují naše studia cestu Kristovu příchodu? Proměňují naše vnímání historie lidstva, takže můžeme dojít k jejímu pochopení, a to nikoli z hlediska vítěze, ale z hlediska malého a zdrceného, na něž Bůh nezapomněl a kterého se zastane?

Učit se naslouchat

Maria naslouchá andělovým slovům, dobré zvěsti o naší spáse. To je počátek veškerého našeho studia. Studium není učení se, jak být chytrý a inteligentní, ale jak naslouchat. Tato vnímavost, toto otevření sluchu, kterým se vyznačuje celé studium, je nakonec hluboce propojeno s modlitbou. Jak modlitba, tak studium od nás vyžadují, abychom byli tiší a čekali, až k nám přijde Boží slovo. Obojí od nás vyžaduje prázdnotu, takže čekáme na Pána, co nám dá. Pravé studium z nás dělá žebráky. Dospíváme s rozechvěním ke zjištění, že nerozumíme, že se stáváme neznalými, nuznými a potřebnými, a tak čekáme s vnímavou a pozornou myslí na to, co nám bude dáno, co dostaneme.

Maria naslouchala slibu, který jí sdělil anděl, a porodila Slovo Života.

Otázky:

- 1) Toužíme po nalezení smyslu, po poznání, po pravdě?
- 2) Jsme zvědaví? Ptáme se často, klademe si otázky?
- 3) Počítáme se mezi Boží spolupracovníky?
- 4) Důvěřujeme Kristu? Chceme se mu dát k dispozici, aby skrze nás jednal v našem světě?
- 5) Chceme být tvořiví a přinášet plody?
- 6) Učíme se trpělivě naslouchat, být pozorní, otevření, vnímaví a soucitní vůči bližním?

Čtení z Písma:

Mdr 8, 1-9, Lk 1, 26-33

Světec:

sv. Ludvík Maria Grignion z Montfortu

8) duben 2019

Důvěra ve studium

---

z listu „Prameny naděje“ magistra řádu fr. Timothy Radcliffa OP, říjen 1996

Všechny obory umění a vědy jako jsou literatura, poezie, historie, filosofie, psychologie, sociologie, fyzika atd., které se pokoušejí dát smysl našemu světu, jsou našimi spojenci v hledání Boha. Tento náš svět se všemi svými bolestmi a trápeními je nakonec plodem toho, že „Bůh v lásce hnul k oběhu s krásnými všemi díly.“ Naděje, která nás dělá kazateli dobré zvěsti, není nějaký neurčitý optimismus, nějaká srdečná veselost. Je to víra, že na konci lze objevit nějaký smysl v našich životech, význam, který není vynucený, který je zde a čeká na odhalení.

Z toho vyplývá, že studium by mělo být nade vše potěšení, čistý požitek z objevování, že věci, navzdory všem známám svědčícím o opaku, dávají smysl, ať už naše životy, lidské dějiny nebo konkrétní úryvek Písma, s nímž jsme zápolili celé dopoledne. Naše studijní centra jsou školami radosti, protože byly založeny na víře, že je možné a lze dospět k nějakému pochopení našeho světa a našich životů. Toto stvoření, v němž žijeme a jehož jsme součástí, není výsledkem náhody, nýbrž je Kristovým dílem: „Všecko je stvořeno skrze něho a pro něho. Kristus je dříve než všechno ostatní a všechno trvá v něm.“ (Kol 1, 16f-17). Moudrost tančí před Božím trůnem, aby vyjádřila svou radost ze stvoření tohoto světa a cílem studia je sdílet její radost.

Konstituce hovoří o naší náklonnosti (LCO 77) k pravdě, o přirozeném sklonu lidského srdce. Studium má být jednoduše částí radosti z bytí naživu. Pravda je vzduch, pro nějž jsme byli stvořeni, abychom jej dýchali.

Je to krásná myšlenka, ale připusťme hned, že je velmi vzdálená zkušenosti mnohých z nás! Proč je pro mnohé z nás studium tak těžké? Částečně je to proto, že jsme poznamenáni kulturou, která ztratila důvěru ve studium, že je to smysluplná činnost, a která pochybuje, že debata nás může dovést k pravdě, po níž toužíme.

Tento nedostatek důvěry může mít dvě formy: relativismus, který zoufá nad možnostmi vůbec někdy dospět k pravdě, a fundamentalismus, který tvrdí, že pravdu již úplně vlastní.

Tváří v tvář beznaději relativismu slavíme, že pravda může být poznána a vlastně k nám přišla jako dar. Studium je čin díkůvzdání, eucharistický akt. Otvíráme své ruce, abychom přijali dary tradice, bohaté poznáním. Učení nás může osvobodit z úzkých hranic naší vlastní zkušenosti a našich předsudků a otevřít široký venkovní prostor pravdy, který nikdo nemůže ovládnout.

Je zde ale také stoupající příliv fundamentalismu, který pramení z hlubokého strachu z myšlení, a který nabízí „falešnou naději víry bez nejasností.“ Tento fundamentalismus se může jevit jako skálopevná oddanost pravé víře, ale protičečí základnímu principu naší víry: že když argumentujeme a rozumově zdůvodňujeme, uctíváme tím našeho Stvořitele a Spasitele, který nám dal rozum k přemýšlení, abychom se k němu přiblížili. Nikdy nemůžeme dělat teologii bez pokory a bez odvahy naslouchat argumentům těch, s nimiž nesouhlasíme a bez toho, že bychom je brali vážně. Musíme setřást všechny jistoty, které zahánějí nepohodlné pravdy, vidět obě strany sporu, pokládat si otázky, které nás mohou lekat.

Naše studijní centra jsou školami naděje. Když se shromažďujeme ke studiu, naše komunita je „svatým kázáním“. Ve světě, který ztratil důvěru v hodnoty rozumu, to svědčí o možnosti společného hledání pravdy. Učitel tady není proto, aby naplnil hlavy žáků fakty, ale aby je posílil a povzbudil v hluboce lidském sklonu k pravdě a aby je doprovázel při hledání. Musíme se učit vidět svými vlastníma očima a stát na svých vlastních nohou. Učitel by měl především dávat studentům odvalu dělat chyby, riskovat omyl. Žádné dítě se nikdy nenaučilo chodit, aniž by předtím několikrát upadlo jak široké tak dlouhé. Dítě, které se bojí, zůstane navždy na svém zadku!

Otázky:

- 1) Důvěřujeme Božímu daru moudrosti a rozumu, že s jeho pomocí můžeme dospět k pravdě a poznání Boha?
- 2) Vyhýbáme se impulzivnímu jednání pod vlivem emocí, bezmyšlenkovité a automatické činnosti a nahrazujeme je bdělým a promyšleným rozhodováním?
- 3) Snažíme se porozumět druhým, chápat jejich argumenty a hledat v diskusi, co máme společné?
- 4) Bereme vážně argumenty našich odpůrců? Umíme reagovat bez hněvu, ironie, výsměchu?
- 5) Umíme to přiznat, když neznáme řešení nebo nemáme odpověď?

Čtení z Písma:

Sir 1, 1-10, Sk 17, 24-28

Světec:

sv. Antonín Florentský

květen 2019

Studium a budování komunity v Řádu

---

z listu „Prameny naděje“ magistra řádu fr. Timothy Radcliffa OP, říjen 1996

Studium nám má nejen otevírat srdce pro druhé, ale má nás též uvádět do komunity. Studovat znamená vést rozhovor se svými bratry a sestrami a dalšími lidmi při hledání pravdy, která nás osvobodí. Člověk nemůže dělat teologii sám, protože porozumění Božímu Slovu je neoddělitelné od budování komunity.

Nikdy nemůžeme vybudovat komunitu, pokud se neodvážíme přít se mezi sebou navzájem. Musím zdůraznit význam debaty, disputace, sporu, zápasu o pochopení a porozumění. Člověk zápasí, aby mohla zvítězit pravda.

Opravdový učitel je vždy pokorný a skromný. Jordán Saský řekl, že Dominik rozuměl všemu „humili cordis intelligentia“, pokornou inteligencí svého srdce. Srdce z masa je pokorné, ale srdce z kamene je neproniknutelné a neprostopné.

Teologie je moment osvětlení, kdy se Boží Slovo setkává s naší běžnou lidskou zkušeností, se zkušeností hříchu a selhání, s úsilím budovat lidskou komunitu a vytvářet spravedlivý svět. Oživení naší teologické tradice nevyžaduje pouze vyškolit více bratří v různých oborech, žádá též, abychom dělali teologii společně. Bez teologické komunity se mohou stát naše studia neplodnými a naše pastorační práce povrchnými. Velká část Tomášova díla tvořily odpovědi na otázky bratří, dokonce i na poněkud hloupé otázky Magistra Řádu!

Potřebujeme místa, kde se teologie dělá v nových souvislostech, s těmi, kdo bojují za spravedlnost, v dialogu s jinými náboženstvími, v chudých slumech a nemocnicích. Pravé studium zahrnuje budování komunity mezi muži a ženami. Teologie, která vyrůstá pouze z mužské zkušenosti, bude kulhat na jednu nohu a dýchat jen jednou plící. Proto dnes potřebujeme dělat teologii s dominikánskou rodinou, naslouchat vzájemně svým názorům, tvořit teologii, která je opravdu lidská. Jak Bůh říká sv. Kateřině Sienské: „Jistě jsem mohl každého člověka obdařit vším, co potřebuje pro duši i pro tělo. Ale chtěl jsem, aby se lidé vzájemně potřebovali a stali se mými služebníky v dalším rozdělování těchto milostí a darů, které ode mne přijali.“

Všechny lidské komunity jsou zranitelné, náchylné k rozpadu, potřebují stálé upevňování a obnovování. Jedním z prostředků, kterým vytváříme a znova spojujeme komunitu, jsou slova, která říkáme jeden druhému. Jako služebníci Božího slova si musíme být hluboce vědomi moci svých slov, jejich síly uzdravit nebo zranit, budovat nebo rozbít. V jádru celé naší výchovy a studia musí být hluboká úcta k jazyku, citlivost ke slovům, která předkládáme našim bratřím a sestrám. Slova, která říkáme, si druzí často zapamatují, uloží je ve svých srdcích, přemýšlejí nad nimi, uvažují a vracejí se k nim po léta, ať už kvůli dobru nebo zlu. Slovo může zabít.

Naše studium by nás mělo vychovávat k zodpovědnosti za slova, která užíváme. A to v tom smyslu, že to, co říkáme, odpovídá pravdě, je ve shodě se skutečností. Máme ale také odpovědnost říkat slova, která budují komunitu, která rozvíjejí druhé, uzdravují zranění a nabízejí život. Sv. Pavel napsal z vězení Filipánům: „Konečně, bratři, mějte zájem o všechno, co je pravdivé, co je čestné, co je spravedlivé, co je nevinné, co je milé, co slouží dobré pověsti, a o každou zdatnost nebo činnost, která si zasluhuje chválu.“ (Flp 4,8)

Otázky:

- 1) Dokážeme diskutovat o problémech bez osobní zaujatosti a předsudků?
- 2) Jsme ochotni hledat a nalézat pravdu i za cenu změny a přehodnocení svých názorů a přesvědčení?
- 3) Rozšiřujeme svůj obzor a poznání o zkušenosti a názory druhých lidí? Jsme ochotni se sdílet?
- 4) Hledíme se vyjadřovat bez hněvu, posměchu či ironie, tedy klidně, laskavě, otevřeně a ohleduplně?

Čtení z Písma:

Př 3, 13-20, Př 8, 12.22-31, Mdr 7, 7-14, Sir 24, 1-8.17-22, Mt 28, 18-20, 2Tim 2, 8.11-13

Světec:

sv. Hyacint (Jacek)

z listu „Prameny naděje“ magistra řádu fr. Timothy Radcliffa OP, říjen 1996

Náš svět zažívá triumf jediného ekonomického systému a je obtížné představit si jinou alternativu. Pokušením naší generace může být smířit se s utrpením této doby a přestat hladovět po obnově světa. Ale my kazatelé musíme být strážci naděje. Dostali jsme zaslíbení svobody Božích dětí a Bůh tomu Slovu bude věrný. Naše studium nás připravuje na vyřčení osvobozujícího slova. Učíme se soucitu a poznáváme, že Bůh je přítomen dokonce uprostřed utrpení a že je to právě toto místo, kde máme ukout svou teologii. Studium otvírá naše uši, abychom slyšeli Boha, který nás volá ke svobodě.

Felicissimo Martinez OP kdysi popsal dominikánskou spiritualitu jako bdělou a pozornou. A na generální kapitule v Calerueze se Chris McVey vyjádřil: „Dominik byl pohnut k slzám a k činu hladem v Palencii, hostinským v Toulouse, těžkým údělem některých žen ve Fanjeaux. Ale to není dostatečné vysvětlení jeho slz. Pramenily z praktikování bdělé a vnímavé spirituality, která nic neopomíjela; Pravda je heslo Řádu nikoli kvůli její obraně (jak se to často chápe), spíše pro její vnímání. A držet oči stále otevřené, aby člověk nic neopominul a nepřehlédl, to bystří zrak. Naše studium má být cvičením pravdivosti, která otvírá oči. Jak říká sv. Pavel: „Dívejte se na věci, jak skutečně jsou.“ (2Kor 10, 7)

Je bolestivé vidět to, co leží před námi. Jak může člověk vydržet hledět na tolik utrpení? Jednodušší je mít srdce z kamene. Musíme však poslechnout příkaz sv. Pavla a dívat se na věci, jak skutečně jsou, a vidět týraný svět.

Ale nestačí se jen dívat na místa lidského utrpení. Jsou to místa, kde se má dělat teologie. Na těchto místech Kalvárie je možno potkat Boha a objevit nové slovo naděje. Pomyslete na to, kolik z největší teologie bylo napsáno ve vězení, od dopisu sv. Pavla Filipánům, básní sv. Jana od Kříže, k dopisům Dietricha Bonhoeffera v nacistickém koncentračním táboře. Sv. Jan od Kříže řekl, že jsme jako delfíni, kteří brázdí temnou černou moře, aby se vynořili do záře světla. Utečenecký tábor v Gomě nebo lůžko na onkologickém oddělení; to jsou místa, kde může být objevena teologie, která přináší naději.

Boha však můžeme potkat nejen na místech velkého utrpení. Od počátku byla naší teologie města a tržiště. Sv. Dominik posílal své bratry do měst, míst nových myšlenek, nových experimentů s hospodářskou organizací a demokracií, ale také do míst, kde se shromažďovali noví chudí. Odvážíme se nechat zneklidnit otázkami moderního města? Jaké je to slovo naděje, které můžeme sdílet s mladými lidmi, kteří čelí nezaměstnanosti po zbytek svého života? Jak lze objevit Boha v utrpení svobodné matky nebo vyděšeného imigranta? To jsou také místa teologické reflexe. Co máme říci světu, který se stává neplodným kvůli znečištění? Necháme se oslovit dotazy mladých a vstoupíme na minová pole mravních otázek jako je pohlavní etika, nebo dáme přednost bezpečí?

Musíme se tedy odvážit vidět to, co máme před očima; musíme věřit, že je to na místech, kde se Bůh zdá nejvzdálenější a kde jsou lidé pokoušeni zoufalstvím a beznadějí, kde se má tvořit teologie. Naše slova naděje budou mít autoritu pouze tehdy, budou-li zakořeněna ve vážném studiu Božího Slova a budou-li vycházet ze seriózní analýzy naší současné společnosti a příčin nespravedlnosti. Máme-li odolat pokušením laciných klišé, potřebujeme bratry a sestry, kteří jsou zkušení ve vědeckých, sociálních, politických a ekonomických analýzách.

Budování spravedlivé společnosti nevyžaduje spravedlivé rozdělení bohatství. Potřebujeme však vybudovat společnost, v níž můžeme všichni vzkvétat jakožto lidské bytosti. Náš svět se nyní redukuje na kulturní poušť způsobenou vítězstvím konzumního způsobu života. Lidé hynou nedostatkem víze. Je zde hlad ne zrovna po jídle, ale po významu. Hovořit pravdivě je činem spravedlnosti.

Když uvažujeme nad Božím Slovem, usilujeme spíše poznat Boží vůli než objevit důkaz, že Bůh je na naší straně. Je snadné použít Písmo jako zdroj laciných hesel, ale studium Božího Slova je snaha o dosažení hlubšího osvobození, než si vůbec kdy dokážeme představit. Ukázněným studiem se snažíme zachytit ozvěnu hlasu, který nás povolává k nevýslovné volnosti, k vlastní Boží svobodě. Božím Slovu můžeme plně

důvěřovat; ukáže se být vpravdě osvobozujícím, a nemusíme se bát projít cestou pochybností, tázání a zkoumání. Odvážíme se dát svou ruku do ohně, nebo se raději nenecháme vyrušit ze svého klidu?

Otázky:

- 1) Žijeme jako svobodné Boží děti? Přemýšlíme o tom, co nám přináší svoboda, k níž nás vykoupil Kristus, co to pro nás znamená? Snažíme se tuto svobodu si uvědomovat a stále prožívat?
- 2) Nepřejímáme nekriticky všeobecně přijímané a hlásané názory, fakta a informace jen proto, že tak smýšlejí všichni? Snažíme se hledat fakta z více zdrojů a utvořit si vlastní názor?
- 3) Neuzavíráme se do své bubliny? Jsme ochotni rozhlížet se kolem sebe, vidět, co je třeba udělat, opustit své pohodlí a vyjít ven, abychom byli evangelním kvasem, který prokvasí všechno těsto světa?
- 4) Přemýšlíme o způsobech, jak našim současníkům srozumitelným způsobem předat Kristovu radostnou zvěst?

Písmo:

Př 9, 1-6, Mdr 7, 24-30, Sir 4, 11-18, Mk 16, 15-20, 2Tim 1, 6-10

Světec:

sv. Dominik